

Legal Update

ПРАВИЛА ВИПЛАТИ І ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ В УКРАЇНІ.

14.01.2023

Починаючи з 13 травня 2024 року українські компанії з іноземними інвестиціями мають можливість перераховувати дивіденди. Українським компаніям з іноземними інвестиціями дозволено перераховувати дивіденди, нараховані з 1 січня 2024 року, на користь своїх засновників/учасників. Водночас застосовуються обмеження на суму виведення дивідендів, яка не може перевищувати 1 мільйон євро на місяць.

У зв'язку зі змінами, внесеними у травні 2024 року, інвесторам було поновлено право отримувати дивіденди, проте з певними обмеженнями. Далі в статті ми пропонуємо нагадати загальні правила виплати та оподаткування дивідендів в Україні.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до пп. 14.1.49. Податковий кодекс України (надалі - ПКУ) дивіденди - це платіж, що здійснюється юридичною особою, в тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку у активах емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.

Корпоративні права в Україні можуть належати як фізичним, так і юридичним особам, незалежно від їхнього резидентського статусу. При цьому, володіння такими правами дає можливість брати участь у розподілі прибутку товариства.. Оподаткування дивідендів визначається виходячи зі статусу отримувача (фізична особа-резидент, фізична особа-нерезидент, юридична особа-резидент чи нерезидент), а також відповідно до положень ПКУ.

Згідно зі ст. 26 Закону України № 2275-VIII "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" виплата дивідендів у товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю здійснюється на підставі рішення загальних зборів учасників, пропорційно до розміру часток учасників. Водночас для акціонерних товариств ця процедура регулюється Законом України "Про акціонерні товариства" № 514-VI, який встановлює порядок розподілу прибутку серед акціонерів.

Платник дивідендів визначає частину чистого прибутку, яка буде спрямована на їх виплату, а також термін,

протягом якого ці виплати здійснюватимуться. Дивіденди можуть бути виплачені за будь-який період, кратний кварталу, якщо інше не зазначено в статуті. Учасники, які не повністю внесли свій вклад до статутного капіталу, передбачений установчими документами, не мають права на отримання дивідендів. Також дивіденди не виплачуються, якщо є непогашені розрахунки з колишніми власниками корпоративних прав або якщо компанія не може задовольнити вимоги кредиторів за своїми зобов'язаннями.

Якщо інше не встановлено статутом товариства або рішенням загальних зборів учасників, дивіденди мають бути виплачені протягом шести місяців з дня прийняття рішення про їх виплату.

Отже, якщо підприємство отримує від своєї діяльності чистий прибуток, загальні збори учасників мають право оголосити про розподіл дивідендів. Вони також можуть визначати конкретну суму чистого прибутку, що розподіляється між учасниками, встановлювати терміни виплати та забезпечувати здійснення виплати протягом визначеного шестимісячного терміну.

ПРОЦЕДУРА ПЕРЕРАХУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ

Перерахування дивідендів в Україні підпадає під регулювання податкового та корпоративного законодавства. Для того щоб сплатити дивіденди, компанія має пройти кілька ключових етапів.

1. Прийняття рішення про виплату дивідендів: Процедура починається з прийняття рішення про виплату дивідендів на загальних зборах акціонерів, учасників товариства або іншого органу, уповноваженого статутом. Рішення повинно містити інформацію про розмір дивідендів, дату виплати, а також порядок їх розподілу. Виплата дивідендів здійснюється виключно за рахунок чистого прибутку поточного звітного періоду відповідно до законодавчих обмежень. Використання нерозподіленого прибутку минулих років для виплати дивідендів наразі заборонене відповідно до чинних обмежень Національного банку України. Виплата дивідендів дозволяється лише за рахунок чистого прибутку поточного звітного періоду та можливості, якщо такі виплати здійснюються за результатами діяльності з 1 січня 2024 року, згідно з умовами, передбаченими законодавством та рішенням відповідного органу.

2. Облік та податкові зобов'язання:

Після прийняття рішення про виплату дивідендів платник дивідендів зобов'язаний належним чином відобразити їх у бухгалтерському обліку. При цьому виникають податкові зобов'язання залежно від статусу отримувачів:

■ Фізичні особи-резиденти: ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) становить 5%.

■ Фізичні особи-нерезиденти: ставка ПДФО становить 15%, яка може бути зменшена відповідно до угод про уникнення подвійного оподаткування (ДТТ).

■ Юридичні особи-резиденти: оподаткування залежить від системи оподаткування платника.

■ Юридичні особи-нерезиденти: оподаткування доходів здійснюється за ставкою 15% (або нижчою, згідно з ДТТ), з урахуванням надання довідки про резидентство.

3. Сплата податків: До виплати дивідендів компанія зобов'язана утримати та сплатити відповідний податок до бюджету України. Якщо дивіденди виплачуються нерезидентам, то застосування знижених ставок згідно з ДТТ потребує додаткових документів, таких як довідка про резидентство, видана податковим органом країни нерезидента.

■ Акт про пожежу за підписом представників комісії з ДСНС. У акті повинна бути вказана причина пожежі.

■ Витяг з ЄДРДР про порушення кримінальної справи за ст. 438 (Порушення законів та звичаїв війни). У матеріалах справи необхідно щоб були фото та відеоматеріали пошкодженого майна та опис місця події з зазначення причин пошкодження майна.

4. Після виконання всіх податкових зобов'язань платник дивідендів може здійснити їх виплату акціонерам, учасникам або іншим отримувачам відповідно до рішення органу, уповноваженого статутом. Виплата може здійснюватися грошовими коштами або іншими активами, якщо це передбачено рішенням про виплату. Важливо, щоб виплата здійснювалася у встановлені строки відповідно до чинного законодавства України та положень установчих документів.

ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ

Оподаткування дивідендів залежить від особливостей оподаткування платника дивідендів (суб'єкта господарювання, що здійснює розподіл чистого прибутку), а також від статусу отримувачів таких дивідендів. Відповідно до положень законодавства, платник дивідендів може бути зобов'язаний сплачувати такі податки:

■ авансовий внесок з податку на прибуток;

■ податок на доходи нерезидентів;

■ податок на доходи фізичних осіб;

■ військовий збір;

■ ПДВ.

АВАНСОВИЙ ВНЕСОК З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

У разі якщо товариство (або інший платник дивідендів) є платником податку на прибуток, воно зобов'язане сплатити авансовий внесок до бюджету при прийнятті рішення про виплату дивідендів учасникам. Цей авансовий внесок визначається відповідно до норм, визначених п. 57.1 ПКУ, і являє собою різницю між сумою дивідендів та оподатковуваною вартістю за відповідний звітний рік. Необхідно погасити зобов'язання з податку на прибуток за вказаний період. Якщо на момент виплати дивідендів податкове зобов'язання залишається непогашеним, авансовий внесок розраховується виходячи із загальної суми дивідендів. Для розрахунку авансового внеску використовується стандартна ставка податку на прибуток 18%.

Існують певні обставини, за яких компанія як платник податку на прибуток звільняється від нарахування та сплати авансового внеску з цього податку:

■ виплата дивідендів фізичним особам;

■ виплата дивідендів на користь засновників материнської компанії в межах доходу такої компанії у вигляді дивідендів, отриманих від інших осіб;

■ виплата платником податку, прибуток якого звільнений від оподаткування згідно норм ПКУ (організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів, учасники проекту "Укриття" на Чорнобильській АЕС, учасники індустріального парку, включені до Реєстру індустріальних парків);

■ виплата дивідендів юридичним особам-нерезидентам у контрольованих операціях, що не відповідають принципу "витягнутої руки", та юридичним особам-нерезидентам у випадку зменшення нерозподіленого прибутку юридичної особи (зменшення статутного капіталу, виходу учасника зі складу засновників, викупом юридичною особою корпоративних прав у власному статутному капіталі та ін);

■ виплата дивідендів інститутами спільного інвестування;

■ виплата дивідендів резидентами Дія Сіті.

У разі, якщо компанія не підпадає під пільги та є платником податку на прибуток і приймає рішення про розподіл дивідендів, вона зобов'язана розрахувати та перерахувати

до бюджету авансовий внесок з податку на прибуток до або під час розподілу. Передоплата встановлюється у розмірі 18%.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ НЕРЕЗИДЕНТІВ

У разі виплати дивідендів юридичними особами — платниками податків (резидентами) на користь юридичних осіб-нерезидентів, такі резиденти зобов'язані нараховувати та сплачувати податок з доходів нерезидентів за ставкою 15 %, як зазначено у п.п. 141.4.2 ПКУ. Цей податок підлягає сплаті під час виплати дивідендів, якщо немає спеціальних положень у міжнародних договорах між Україною та країнами проживання нерезидентів.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Коли товариство (або інший платник дивідендів), яке є платником податку на прибуток, виплачує дивіденди фізичній особі (незалежно від того, є вона резидентом чи нерезидентом), існує вимога щодо нарахування та сплати 5% податку з доходу фізичної особи, як зазначено в п. 167.5. .2 ПКУ. Важливо зазначити, що 5% ставка податку для фізичних осіб-нерезидентів є гарантованою, якщо інше не встановлено положеннями міжнародних договорів України з країною проживання фізичної особи.

Дивіденди, отримані фізичними особами – резидентами чи нерезидентами, від нерезидентів, інститутів спільного інвестування та юридичних осіб – платників єдиного податку, оподатковуються за ставкою 9% згідно з пп. 167.5.4 ПКУ. Фізичним особам-нерезидентам забезпечується ставка податку в розмірі 9%, якщо інше не встановлено положеннями міжнародних договорів між Україною та країною проживання цих осіб.

При отриманні фізичними особами дивідендів на основі акцій або інших корпоративних прав, які надають фіксовану суму та передбачають їх участь в управлінні акціонерним товариством, вони підлягають оподаткуванню ПДФО у розмірі 18% таких виплат.

Як зазначено в пп.168.4.1 ПКУ, податок на доходи фізичних осіб нараховується та перераховується в день отримання дивідендів. Якщо оплата здійснюється через касу підприємства, податок може бути сплачений протягом трьох банківських днів після здійснення платежу. За дивіденди, отримані у вигляді товарів або послуг, ПДФО необхідно сплатити протягом трьох банківських днів після отримання виплати.

ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР

Згідно з нормами, визначеними абзацами 1.4 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX ПКУ, до оподатковуваного доходу

фізичних осіб – резидентів та нерезидентів, які отримують дивіденди як виплату, встановлюється військовий збір у розмірі 1,5 %.

У зв'язку з набранням чинності 1 грудня 2024 року Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану № 11416-д від 30.08.2024, військовий збір збільшено до 5%.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ДАЛІ –ПДВ)

У більшості випадків ПДВ не нараховуються. Однак якщо дивіденди виплачуються у формі активів під час передачі права власності учаснику, виникають зобов'язання з ПДВ, оскільки це розглядається як надання зазначених активів. Сума оподаткування ПДВ визначається виходячи з їхньої ринкової вартості, яка не може бути нижчою за вартість придбання активів.

ВИСНОВКИ

Дивіденди в Україні є виплатою, що здійснюється юридичною особою на користь власника корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів або інших цінних паперів у зв'язку з розподілом частини прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку. Корпоративні права надаються виключно юридичним особам, які розподіляють прибуток між своїми учасниками. Власниками таких прав можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, незалежно від їхнього резидентства.

Виплата дивідендів здійснюється на підставі рішення загальних зборів учасників товариства, пропорційно до розміру часток засновників. Учасники, які не повністю внесли свої внески до статутного капіталу, не мають права на отримання дивідендів. Також дивіденди не виплачуються, якщо є непогашені розрахунки з колишніми власниками корпоративних прав або компанія не може задовольнити вимоги кредиторів.

Якщо інше не передбачено статутом або рішенням загальних зборів, дивіденди повинні бути виплачені протягом шести місяців з дня прийняття рішення про їх виплату. Оподаткування дивідендів залежить від системи оподаткування суб'єкта господарювання та статусу засновників. Підприємство може бути зобов'язане сплачувати різні податки, включаючи авансовий внесок з податку на прибуток, податок на доходи нерезидентів, податок на доходи фізичних осіб, військовий збір та ПДВ.

З 13 травня 2024 року українським компаніям з іноземними інвестиціями дозволено перераховувати дивіденди за кордон. При цьому встановлено ліміт на суму таких переказів, який не може перевищувати 1 мільйон євро на місяць.

АНДРІЙ ФЕДЧУН,
ЮРИСТ, ТОВ «ШНАЙДЕР ГРУП»